

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
LINO FARRUGIA SACCO**

Seduta tad-19 ta' Novembru, 2007

Citazzjoni Numru. 751/2004

Calibre Industries Limited

vs

Slipform Engineering (Malta) Limited u b'digriet tat-23 ta'
Frar, 2005 l-isem tas-socjeta` konvenuta gie korrett ghal
Slipform Engineering International Limited

Il-Qorti,

A. CITAZZJONI:

Rat ic-citazzjoni tas-socjeta` attrici li biha ppremettiet:

Illi s-socjeta` konvenuta kienet ikkommissjonat minghand is-socjeta` attrici xoghol ta' bibien, twieqi, hgieg u xoghol iehor ghall-progett tal-Grand Hotel Excelsior.

Illi l-istess socjeta` konvenuta kienet hallset akkont pero` kien baqaghlha thallas LM19,724.11 (dsatax-il elf, seba' mija u ergha u ghoxrin lira u hdax-il centezimu), oltre l-imghaxijiet legali mill-1 ta' Dicembru 2003, liema ammont

Kopja Informali ta' Sentenza

kien dovut, wara li l-ammont mitlub kien gie ridott mis-socjeta` attrici bi ftehim mas-socjeta` konvenuta.

Illi s-socjeta` konvenuta kienet baqghet tittratjeni u ma hallsitx dan il-bilanc minkejja diversi talbiet ghall-hlas.

Illi kienu jezistu l-elementi kollha rikjesti mil-ligi ghat-tenur tad-dispozizzjonijiet tal-artikolu 167 sa 170 tal-Kodici tal-Procedura Civili stante li d-dejn fuq imsemmi kien cert, likwidu u skadut u fil-fehma tas-socjeta` attrici, is-socjeta` konvenuta ma kellha l-ebda eccezzjoni xi tressaq kontra t-talba ghall-hlas tal-imsemmi ammont.

Is-socjeta` attrici talbet lill-Qorti:

1. Tiddeciedi skond it-talba bid-dispensa tas-smiegh tal-kawza ghat-tenur tal-artikoli 167 sa 170 tal-Kodici tal-Procedura Civili; u

2. Tikkundanna lis-socjeta` konvanuta thallas lis-socjeta` attrici s-somma ta' LM19,724, bilanc tal-prezz ta' xoghol ta' bibien, twieqi, hgieg u xoghol iehor, kif fuq spjegat.

Bl-ispejjez u bl-imghaxijiet legali mill-1 ta' Dicembru 2003 kontra s-socjeta` konvenuta li giet ingunta ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti ta' Joseph Cortis ghas-socjeta` attrici, il-lista tax-xhieda, u d-dokumenti prezentati mis-socjeta` attrici.

B. ECCEZZJONIJIET:

Rat in-nota ta' eccezzjonijiet tas-socjeta` konvenuta li biha eccepiet:

1. Illi preliminarjament riedet issir korrezzjoni fic-citazzjoni attrici stante li s-socjeta` konvenuta fil-gurnata tal-prezentata citazzjoni kienet diga` rregistrat tibdil f'isimha minn dik kif indikata fic-citazzjoni ghal Slipform Engineering International Limited.

Kopja Informali ta' Sentenza

2. Illi preliminarjament ukoll in-nuqqas ta' gurisdizzjoni ta' din il-Qorti sabiex tiehu konjizzjoni tac-citazzjoni attrici stante klawsola arbitrali fil-kuntratt ta' bejn il-kontendenti.

3. Illi fil-mertu u minghajr ebda pregudizzju ghall-fuq except it-talbiet attrici kienu infondati fil-fatt u fid-dritt stante li qabel xejn is-socjeta` attrici kienet naqset milli tissosstanzja l-pretensjoni taghha permezz ta' prospett dettaljat u dokumenti in sostenn tal-istess, u fit-tieni lok stante li ma kien hemm ebda ammont li ghadu dovut mis-socjeta` konvenuta a favur tas-socjeta` attrici in konnessjoni max-xoghol esegwit fil-progett tal-Grand Hotel Excelsior u dan kif kellu jigi ppruvat ahjar waqt it-trattazzjoni tal-kawza.

4. Salvi eccezzjonijiet ohra ulterjuri kompetenti lis-socjeta` konvenuta skond il-ligi.

Ghaldaqstant it-talbiet attrici kellhom jigu michuda minn din il-Qorti bl-ispejjes.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti ta' Graham Stewart Elliot ghas-socjeta` konvenuta u l-lista tax-xhieda prezentati mis-socjeta` konvenuta.

Rat l-atti kollha tal-kawza.

Semghet lix-xhieda bil-gurament.

Semghet l-abili difensuri.

Ikkunsidrat

C. PROVI:

Rat id-dikjarazzjoni ta' Joseph Cortis ghan-nom tas-socjeta` attrici.

Gie prezentat affidavit ta' Joseph Cortis li fih issemma li hu kien **Chairman** u **CEO** tas-socjeta` attrici u kellu wkoll ir-rapprezentanza legali u gudizzjarja. Is-socjeta` konvenuta kienet ikkummissjonat lis-socjeta` attrici xoghol ta' bibien, twieqi, hgieg u xoghol iehor ghall-progett tal-

Grand Hotel Excelsior u kien gie ffirmat kuntratt datat 27 ta' Meju 1997. Fost kundizzjonijiet ohra kien hemm li x-xoghol kollu kontrattat kellu jitlesta sas-7 ta' April 1998. Ix-xoghol ma kienx seta` jitlesta sa din id-data mhux bi htija ta' Calibre izda minhabba li Slipform innifishom wara xi zmien, waqqfu l-progett. Huma kienu bdew l-ezekuzzjoni tax-xoghol skond il-ftehim u lahqu mexxew hafna bix-xoghol sakemm gew mizmumin milli jkomplu minn Slipform. Huma kienu lahqu xtraw il-materjal kollu skond l-ordni u l-ispecifikazzjonijiet moghtija lilhom minn Slipform. Naturalment kienu hallsu ghalih ukoll. Kienu lahqu ghamlu madwar disghin fil-mija tax-xoghol kollu. Dak iz-zmien kienu jikkomunikaw mal-**Project Manager** John Callam u warajh kien dahal floku Gerard Holmes.

Sakemm kienu ghaddejjin bix-xoghol u qabel Slipform waqqfet il-progett, qatt ma kellhom problemi jew kwistjonijiet. Bejn wiehed u iehor kull xahar, il-**Project Manager** kien jivverifika ix-xoghol li jkun sar u johrog valutazzjoni tieghu. Calibre kienet tohrog fattura fuq dik il-valutazzjoni u f'temp ta' tletin gurnata kien isir il-hlas nieqes biss hamsa fil-mija **retention money** u dan kollu skond il-kuntratt. Dejjem kienu jimxu sew, tant li darba minnhom minhabba li kienu damu ma hallsuhom kienu skuzaw ruhhom u meta hallsu, tawhom anke l-interessi fuqhom. Dwar ix-xoghol qatt ma kellhom problemi sal-lum. Ix-xoghol kollu kien gie accettat u approvat. Kien jonqos biss li jithallsu tal-ahhar xoghol li sar u r- **retention money**, u li jwaqqfu l-kuntratt peress li hadd ma kien jaf meta ser jitkompla. Il-hlas ma kienx sar. Huma kellhom talba ghall-hlas ta' Lm41,820.91 u sostna li l-**Project Manager** kien qabel ma dan l-ammont u kien baghatu Hong Kong ghall-approvazzjoni. Fl-**e-mail** ta' Slipform tat-13 ta' Settembru 2003 huma kienu gew infurmati li jekk ma jircevux risposta kuntrarja sas-17 ta' Novembru 2003, il-kont taghhom jitqies bhala accettat u finali. F'daqqa wahda waqaf kollox u meta ix-xhud kien ikellem lill-**Project Manager** Holmes bit-telefon, dan kien jghidlu biss li kien qieghed jistenna minn Hong Kong.

Fl-ahhar ta' Ottubru 2003 kien cempillu John Callam, li kien **Project Manager** qabel Holmes u talab laqgha

urgenti. Kienu ltaqghu fil-31 ta' Ottubru 2003 u Callam stess kien baghtilhom il-minuti ta' din il-laqgħa fejn hu stess ikkonferma li kien hemm ammonti dovuti li ma thallsux kemm ghax-xogħol li kien diga approvat, kemm għall-materjal storjat minn Calibre. Dwar ir-**retention money** hu stess ikkumenta li ma kienx jaf għaliex din ma thallsitx. F'din l-okkazjoni kienu saru jafu li kienu inbidlu s-sidien tal-kumpanija, u allura fehmu li d-dewmien kien dovut għal dan it-tibdil.

Fil-21 ta' Novembru 2003 kienu għamli laqgħa oħra ma' Callam u peress li riedu jaslu f'konkluzjoni, kienu accetaw li jnaqqsu mill-ammont dovut u waslu fi qbil ma' Callam fuq l-ammont ta' Lm19,724.11 il-hlas baqa' ma sarx. Kien jghidilhom li kien qed jistenna l-flus min barra, jew semplicement li qed jistenna. Fl-ittra tal-15 ta' Dicembru 2003 Callam caħad dak li kienu tkellmu fuqu u prova jittfa' l-htija fuqhom. Fis-16 ta' Jannar 2004 tennew il-pozizzjoni tagħhom dwar il-qbil li għamli u fissru mill-gdid li xtaqu li jibqgħu b'relazzjonijiet tajba. Il-konvenuti wiegħdu li ser ihallsu izda l-hlas baqa' ma sar qatt u għalhekk kellha ssir din il-kawza. Wara li kienet bdiet il-kawza x-xhud kien li ltaqa' ma' Mr. Elliott li pprezenta ruħu bħala s-sid u kien offra hlas ridott ta' Lm10,000 għas-saldu izda x-xhud ma accettax.

Xehed Joseph Cortis li qal li l-ammont ta' Lm41,820.91 kien konfermat u sostna li dawn saru bi qbil mal-**manager** u mistoqsi għaliex bagħathom għall-approvazzjoni qal li ghax qablu u għalhekk bagħathom għall-approvazzjoni. Mistoqsi minn fejn jirrizulta li John Callam ikkonferma li kien hemm ammonti dovuti rrisponda li hu stess qieghed jghid li l-materjal ma ntuzax ghax ix-xogħol kien għadu mhux komplet. Zied jghid li Callam kellu d-dokumenti tal-**project manager** ta' qablu li kkonferma l-materjal li kien **in stock** fil-fabbrika tagħhom. Qal li huma dejjem kienu jittrattaw mal-**project manager** li huwa dak li wiehed irid jitkellem miegħu u d-decizjonijiet jittieħdu miegħu u dak li jghid hu huwa ben fatt. Ix-xhud din il-bicca xogħol għamliha ma' tliet **project managers**. Qal li huma kienu fteħmu fuq zewg ammonti. Wiehed mill-ammonti kien ta' Lm41,000 u fuqu kienu ftieħmu mal-**project manager**

Holmes. Hu kien qalilhom li kienu ser jibghatu l-hlas. Xi gimghatejn qabel ma ghalqu t-tliet xhur qalilhom li l-kumpanija nbieghet u dawn issa ser jaqghu taht is-sidien il-godda. Kien hemm ammont iehor ta' Lm20,000 u x-xhud sostna li John Callam kien dejjem jghidhom biex jirrangaw fuqu. Kien qalilhom ukoll li sal-ahhar ta' Novembru ser jithallsu meta ftehm fuq dik is-somma, u kien anke jistaqsihom ghal **quotations** fuq xoghol iehor. Minkejja dan huma baqghu ma thallsux.

In kontro-ezami xehed fuq diversi dokumenti u diversi ammonti ta' flus. Sostna li dak kollu li sar, kien sar bi qbil mal-**project managers** taghhom. Qal li meta tkellmu ma' John Callam, dan kien wieghedhom hafna xoghol u li kien ser ihallas sa Novembru. Ix-xhud qal li fadlilhom materjal minn dan il-progett, u tali materjal hu m'ghandux bzonn. Qal li hu jipprova li r-relazzjoni bejnhom u bejn il-klijent izommha tajba kemm jista' jkun.

Gie prezentat affidavit ta' Raymond Cortis li fih isemma li hu kien **Sales and Production Manager** ma' Calibre Industries Limited u kien involut fil-kuntratt ma' Slipform fl-ezekuzzjoni tax-xoghol fuq il-post. Ikkonferma li tul l-ezekuzzjoni tal-kuntratt apparti diffikultajiet normali li kienu gew rizolti fuq ix-xoghol, qatt ma kellu **queries** dwar kwalita`, jew xoghol hazin. Ix-xoghol dejjem gie accettat mill-**Project Manager**. Fir-rigward ta' fattura u hlas kien imbaghad jidhol huh Joe Cortis.

Xehed in kontro-ezami u qal li d-Dokumenti C1, C5 u C10 iffirmahom huh Joseph Cortis ghalih ghax ix-xhud kien awtorizza lil huh jiffirma ghalih. Qal li l-ittri jirievi kopja taghhom u ghalhekk ikun jaf bihom.

Rat id-dikjarazzjoni ta' Graham Stewart Elliott ghas-socjeta` konvenuta.

Gie prezentat affidavit ta' Graham Stewart Elliott li fih isemma li hu direttur mas-socjeta` Slipform Engineering International Ltd. u ilu f'din il-kariga mit-30 ta' Novembru, 2004. Meta xehed kellu l-kariga ta' **Project Director** u f'din il-kariga hu jkun responsabbli ghall-amministrazzjoni

ta' kulljum tal-progett ta' zvilupp tal-**Grand Hotel Excelsior**. Fost il-qadi ta' dmirijietu ltaqa' mat-talba għall-hlas tas-socjeta` attrici. Qablu din it-talba kien qed jittrattaha John Callam li kien **project manager** qablu. Sostna li Callam ma kienx awtorizzat jikkommetti ruhu f'isem is-socjeta` li kellha **head office** Hong Kong, izda ried struzzjonijiet. Hu qal li mid-dokumenti li ghandu jirrizulta li qatt ma kien intlaħaq ftehim dwar l-ammont li kienet qed titlob is-socjeta` attrici.

In kontro ezami qal li l-familja tieghu ghandha ishma mill-kumpanija. Dawn l-ishma gew mixtrija fl-2003. Meta kien qed jezamina d-dokumenti ra jekk kienx hemm flus dovuti lis-socjeta` attrici. Mistoqsi għaliex ir-**retention money** ma thallasx qal li ma kienx jaf għaliex ghajr il-fatt li dan l-ammont kien parti minn ammont akbar mitlub mis-socjeta` attrici u l-partijiet kienu qed jippruvaw jaqblu fuq ammont globali. Qal li ma hemmx inkwiet dwar il-kwalita` tax-xoghol. Hu qal li potenzjalment hemm ammont li hu dovut lis-socjeta` attrici izda ma kienx jaf l-ammont kemm kien. Zied jghid li kien hemm diskussjonijiet bejn il-partijiet biex jippruvaw jaslu dwar ftehim fuq l-ammont dovut. Kien jaf li kienet saret offerta lis-socjeta` attrici. Hu deherlu li l-ammont kien ta' Lm10,000 u l-offerta kien għamilha missieru Stuart Elliott. Ma kienx cert dwar iz-zmien izda deherlu li l-offerta saret f'Novembru 2004.

D. KUNSIDERAZZJONIJIET:

F'dan l-istadju il-Qorti trid tiehu konjizzjoni tat-tieni eccezzjoni preliminari u cioe` in-nuqqas ta' gurdizzjoni ta' din il-Qorti sabiex tiehu konjizzjoni tac-citazzjoni attrici stante klawsola arbitrali fil-kuntratt ta' bejn il-kontendenti.

Fis-sentenza tal-Onor. Qorti tal-Appell Kum fil-kawza fl-ismijiet **Edwin Vella vs Wilfred Mamo noe tat-13 ta' Ottubru, 1989** inghad li kif huwa ormai pacifiku fil-gurisprudenza taghna klawsola arbitrali hija valida u dana in omagg għall-volonta` libera tal-partijiet.

Il-polza kienet tipprovdi li "**all differences**" kellhom jigu sottomessi għall-artbitragg. Il-Qorti sabet illi din il-klawsola kienet tkopri l-mertu tal-kwistjoni. L-attur kien

dahal fil-polza flok l-assikurat ta' qablu u ghalhekk kien jispetta lilu jara x'hin huma l-kundizzjonijiet.

Il-Qorti tal-Appelli ikkonfermat is-sentenza tal-ewwel Qorti u ddikjarat ruhha inkompetenti in vista tal-klawsola arbitrali.

Fis-sentenza fl-ismijiet **Mark Laferla vs Sammy Attard** deciza mill-Onor Qorti App Kum fil-31 ta' Mejju, 1995 inghad li l-ligi trid tassikura li l-oggett tal-kontroversja u l-adezzjoni tal-parti li l-kontroversja tkun risoluta b'arbitragg, fost elementi ohra, ikunu jirrizultaw formalment minn kitba privata jew att pubbliku sabiex tkun evitata kwalunkwe incertezza. Konsegwentement jekk f'kaz din il-kitba ma saritx il-kunsens u l-accettazzjoni ma nghatawx validament skond il-ligi. Konsegwentement il-proceduri kollha bl-arbitragg - inkluz il-**lodo** stess - ma jistghux jitqiesu li b'xi mod jivvinkolaw u jobbligaw lill-appellant.

Fis-sentenza fl-ismijiet **Dr. Renato Cefai nomine vs Valletta Freight Services Limited** deciza mill-Prim Awla fit-30 ta' Marzu, 2001 mill-Imh. Caruana Demajo inghad li klawsoli arbitrali fil-kuntratti kellhom jigu rispettati u dan anke jekk il-Qrati Maltin ukoll kellhom gurdizzjoni konkorrenti.

Ghalhekk klawsola arbitrali hija valida u dana in omagg ghall-volonta` libera tal-partijiet. Klawsoli arbitrali fil-kuntratti kellhom jigu rispettati u dan anke jekk il-Qrati Maltin ukoll kellhom gurdizzjoni konkorrenti. Il-ligi trid tassikura li l-oggett tal-kontroversja u l-adezzjoni tal-parti li l-kontroversja tkun risoluta b'arbitragg, fost elementi ohra, ikunu jirrizultaw formalment minn kitba privata jew att pubbliku sabiex tkun evitata kwalunkwe incertezza.

Il-kliem rilevanti dwar l-eccezzjoni in kwistjoni jinstab fid-dokument esebit a fol 108 u 109 tal-process klawsola 40. Fiha jissemma li "***in the event of disagreement between the parties regarding any matter concerning this contract, then such matter will be referred to the project manager for his consideration and ruling.***"

Should either of the parties fail to agree on the project manager's decision then the matter will be referred to arbitration by the project manager...

Issa huwa ovvju li fil-kaz in kwistjoni hemm nuqqas ta' qbil ossija "***disagreement between the parties***". Tali ***disagreement*** irid ikun riferibbli ghal ***any matter concerning this contract***. Meta hemm dan in-nuqqas ta' qbil il-partijiet riedu li ***matter will be referred to the project manager for his consideration and ruling***. Ma rrizultax b'mod car li l-kwistjoni giet riferita lill-***project manager*** ghall-iskop specifiku ta' ***consideration and ruling***. Jekk stess intbaghtu xi ittri lill-***project manager*** dawn ma kienux cari li ntbaghtu ***for his consideration and ruling***. Zgur li ***ruling*** ma nghatax mill-***project manager*** u ghalhekk certament ma setax ikun hemm il-***failed to agree on the project manager's decision***. Konsegwentement anqas hemm ir-referenza ghall-***arbitration*** mill-***project manager***. Qed jirrizulta car ghalhekk li hemm diversi stadji li kellhom jigu implimentati izda li fil-fatt hafna minnhom ma avverawx ruhhom. Giet imsemmija l-ittra tal-11 ta' Marzu 2003 a fol 161 tal-process li ssemmi ***in view of clause 40 of the contract of works ...*** izda li fil-ferhma tal-Qorti din mhux sufficjenti biex wiehed iqis li jinjora f'dan l-istadju l-klawsola arbitrarja. Il-ftehimbejn il-partijiet dwar il-klawsola arbitrali ghandu jigi rispettatt ghar-ragunijiet fuq imsemmija fil-gurisprudenza fuq kwotata.

E. KONKLUZJONIJIET:

Ghal dawn il-motivi wara li rat li l-ewwel eccezzjoni giet irtirata fit-23 ta' Frar 2005 tilqa' t-tieni eccezzjoni u cioe` n-nuqqas ta' gurdizzjoni ta' din il-Qorti stante klawsola arbitrali fil-kuntratt ta' bejn il-kontendenti.

Stante n-natura tal-kaz spejjez bla taxxa.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----